

”Sollerö Capells’ laga skillnad”

I ”Sool-Öen” 1972 påbörjades en krönika från 1791, troligen författad av dåvarande kyrkoherden Henrik Ericsson. Den har fortflöpt under föregående utgåvor och fortsätter här.

§ 10.

Till at så mycket säkrare kunna winna sitt ändamål anhöllo Capells boerne om en uthärads syn hos Domhafwanden i Orten, som skulle besiktiga den svåra communication, som war mellan dem och moderförsamlingen, som bewiljades och wann sin fullbordan redan den 4:e November 1773. Desse tillika med andra synemän hafwa befunnit wägen från byn Utanmyra på Soll till Winäs by ägor möta i Mora socken vara en längd av 12.515 alnar, hwaraf — säges i synings Acten ”9.225 alnar äro, som watnet icke plägar stå öwer och kunde med stort arbete och omkostnad göras wäg men swårare att hålla vid makt för den lösa och wåtaktiga landmonens skull; det öfriga, som watnet plägar öfwerstå utgör 2.646 alnars längd så at om wäg med stor kostnad skulle göras så förderfwades den af wårfloden.” Af en annan syn befinnes att af denna wäg utgöra broar af klappersten och trä 1.800 alnar och 3 qwart. Denna syneförrättning blef ock medbragt till Stockholm, at på den höga ort, som war föremålet för ansökningen lägga en säker pelare för ändamålet.

§ 11.

Änteligen den 1 Nov. 1774 aflämnade Consistorium sit underdåniga yttrande i denna sak, som för sin del ingalunda på det minsta understödja Sollerö boernas ansökan, utan med all den styrka och widerhäftighet — som nämnt är — en skarp Consistorii penna kunnat draga underdånigst framstält Kongl. Maj:ts dessa följande orsaker dertill: ”Hos Consistorium — heter det — kan aldrig den tanken uppstiga at hwad på sig ankommer bidra härtil. Sollerö boerna äro ej i tillstånd at löna och underhålla sin egen Pastor, så framt icke Kongl. Maj:stätt af högst bepriserlig nåd skulle uppå deras anhollan förunna deras Pastor till underholl något betydande qwantum af

Spannemål såsom Vänjan 12 tunnor och Särna 50 Dito äro förlänte. De jämwäl wid deras kyrkotjenst öfwerklagade beswärligheter icke äro flera eller andra än deras medbröder genom sjelwa ortens läge och beskaffenhet måste widkännas, och ewilka genom det sökta medel icke stå at afhjelpas. Det icke eller med sanning och skäl klagas kan, at Guds ord och de heliga Sacramenternas bruk i någon måtto felas, försummas eller förwägras; Hwartill kommer at derunder efter all anledning hysas främmande afsikter, som mera angå timeliga fördelar — huru dane de ock kunna wara — än deras andeliga wälfärd, och moderförsamlingen, som härigenom försättes uti större kostnad och lidande, deremot på det högsta protesterat, så finner Consistorium för sin underdåniga del, så mycket mera betänkligt samma Sollerö Capells lagets egne i flera afseenden werkelige större förmon genom den utwäg ofwannämnda Protokolls utdrag omförmäler (Se § 8) ehuru med Prästerskapets större olägenhet än förut, lättare efter all Consistorii öfwerlygelse befrämjas kan.” Desse skäl har Consistorium widlyftigt bewist i sin förklaring, af hwilken Consistorium till slut gett detta sammandrag.

§ 12.

Med en ansenlig hopper härtill samlade documenter, som styrkte detta Consistorii yttrande afgick altsammans till Landshöfdinge Ämbetet, som icke wille wägra Sollerö boerna fullmäktige tillträde till genomläsande af bemälte förklaring, då han på det nogaste meddelat sina hemmavarande medbröder underrättelse om dess inneholl. Dessa ansågo ett sådant document för nog farlig fiende, som icke borde slippa skottfri fram för thronen och så illa swärta deras sak, derföre skulle de hwässa sina pilar och skjuta mot . . . Någon af almogen i Capells-laget har derföre åtagit sig mödan att bewisa det större delen så wäl af Consistorii som Prästerskapets i Mora yttrande wore osanning som der står. Men bewisningen stadnar mest i de orden: osanning hwad wåre Präster påstå, och anföres wäl i berörda opposition en hopper saker som skall bewisa den ofta nämnda osanningen, men alt stadnar wid Auctors egen auctorite hwarföre man icke will intaga mycket rum med dess anförande. Ett bewis gör oss förnögde, ord för ord så lydande, Pag. 2: ”fast at de (Prästerna) föregifwa at icke någon olyckelig händelse har händt på wår Kyrikio wäg till Mora kan dock bewisas thet nu i wår mine är händt, wår Cominister Herr

Hyckert war i lifs fara i sistlidne höstas när han reste från Mora till Sold att förrätta Gudstjänst i Capellet, så åkte han neder på sjön; om icke hjälp hade varit så nära, at de hörde ropet af skius karlen och honom så hade han med plas (?) kommit fram och hästen hade icke kommit up med lif . . Auctor sjunger ur samma ton alt til ändan af sit arbete. — Landshöfdinge Ämbetet som äfwen moste aflämna sitt yttrande i denna sak, yttrar sig om desse högwördige Respondentess och wälförståndige Opponentes sålunda: ”at de stadna mot hwarandra in contra-dictioris, utan at på någonthera sidan the förekomma omständigheter äro så upplyste och utredde at något för alldeles fast och påliteligt kan antagas.”

§ 13.

Utaf alla de hittills samlade handlingar hos Landshöfdinge Ämbetet fans ingen utom Synings acten som lade ett godt ord till Sollerö boernas ansöknings vinnande. Derföre låg nu enda och yttersta hufwudhjelpen hos Länets nådige Herre och Styresman Herr Baronen Carl Sederström — och berättas Herr Assessorn och Lands Secret. G. Edman icke undandragit sig sin åtgärd härutinnan. Äntingen i slutet af år 1774 eller i början af år 1775 afgaf samma herrar sitt underdånigaste yttrande. Utom hwad som redan anført är kunde Landshöfdinge Ämbetet icke bifalla dertill at Sollerö boerna wore skyldige til det brott hwarföre de af Prästerskapet wore anklagade — hwilken stämning nu redan blifwit öfwerbrakt till Kongl. Majjstätt och der tagits i allernådigst öfwerwägande — nemligen at de warit på fasta landet weckan före den nämnda bönedagen 1773 (se §4) af den orsaken at emellan dem är gord en öfwerenskommelse och af Häradsrätten gillad och stadfäst den 6 December 1735, som förbinder dem at ingen får flytta ifrån hemorten förrän Ersmässotiden, då deremot första Bönedagen inföll detta år den 23 Aprill. Ja Landshöfdinge Ämbetet gör dem även den tjänsten i sin förklaring at han öfverskyler något anstöteligt som den i 12 § omtalte Auctor utgivit mot Prästerskapet. — Hwad åter sjelva saken angår är Landshöfdinge Ämbetet både för och emot. I förra fallet anföres till skäl at samma ordsaker kunna icke gälla nu som för mer än 100:de år sedan i samma ärende. Consistorium andrager, emedan både jordbruket och folkstocken ansenligen förökt sig, hwartill drages bewis ur den till-

förene återopade Hülphers dagbok, samt at Soll både till folknummer och jordtal wida öfwergår den intill gränsande Wenjans socken, och at flere socknar gifwas i riket, som äro mindre än Sollerön. Icke heller gillas här Consistorii utlåtande angående Körckobåtarna, hwilke Consistorium påstå de likafullt skulle nyttja till sina så kallade Herrarbetsresor. Men Landshöfdinge Ämbetet wittnar at dertill brukas helt andra båtar, som kallas lastdragare. Änteligen tages till ett betydande skäl: Oxberg belägen ifrån Mora 2 1/2 mil har sökt men icke fått capell emedan Prästerna skulle blifwa otillräckeliga wårda alla tre utom moderkyrkan, och om nu så är at Mora Prästerskap är otillräckeligt at kunna betjena och sörja för flera Capell torde Sollerö Capells lags afsöndring kunna blifwa ansedd för mera nödwändig, at Mora Prästerskap må äga tillfälle sträcka mera sin omsorg till ofwanberörde emot Elfdals rå angränsande aflägsne Socknedel, — och säges även på annat rum: ”I mit sinne kan thet skälet ej antagas för aldeles gifwit, at ju icke en Präst på Sollerön kan hafwa och få sin utkomst och bärgning.” Likwäl kan icke Landshöfdinge Ämbetet undgå instämman med Consistorio at flere betänkligheter synas härvid yppa sig, nemligen i synnerhet deras fattigdom med Publiqwa och priwata skulder förknippad. (Denna fattigdom och skulder härrörde till större delen af de svåra åren, som nyligen hemsökt Dahllorten 1772 och 1773.) Så at Landshöfdinge Ämbetet näppeligen kan se huru det kan wara möjligt at upprätta ny Prästegård samt förskaffa den både åker och äng i närvarande ännu knapa omständigheter, samt klockarbord m. m. de blefwo afsöndrade ifrån Scholemästaren i Mora, som lönas på kronans stat. Kongl. Maijstätt lærer icke heller graver dem i Mora i sina urgamla rättigheter och tillägga dessa nya socknebor. Landshöfdinge Ämbetet underkastar likwäl altsammans Kongl. Maijståts allernådigaste och högst upplysta ompröfwande.